

Mazowiecki Kurator Oświaty
Al. Jerozolimskie 32, 00-024 Warszawa

KOD UCZNIĄ

KONKURS GEOGRAFICZNY

DLA UCZNIÓW GIMNAZJÓW

III ETAP WOJEWÓDZKI

18 stycznia 2014

Ważne informacje:

1. Masz 120 minut na rozwiązanie wszystkich zadań.
2. Zapisuj szczegółowe obliczenia i komentarze do rozwiązań zadań prezentujące sposób twojego rozumowania. Możesz korzystać z kalkulatora.
3. Pisz długopisem lub piórem, nie używaj ołówka ani korektora. Jeżeli się pomylisz, przekreśl błąd i napisz ponownie lub zaznacz inną odpowiedź.
4. Pisz czytelnie i zamieszczaj odpowiedzi w miejscu na to przeznaczonym. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie podlegają ocenie.

Życzymy powodzenia!

Maksymalna liczba punktów	75	100%
Uzyskana liczba punktów		%
Podpis osoby sprawdzającej		

Zadanie 1.

0–5 p.

Grupa młodych geografów wybrała się na wielodniową wycieczkę wokół naszego kraju przez terytoria państw sąsiadujących z Polską. Uczestnicy wycieczki korzystali z transportu kolejowego i drogowego. Niektóre odcinki przebyli pieszymi szlakami turystycznymi.

Wpisz brakujące informacje o trasie wycieczki.

1. Początkiem trasy był Szczecin, z którego grupa geografów wyjechała do Berlina. Podaj pełną nazwę państwa, którego stolicą był Berlin w latach 1949–1990.

.....

2. Następnym miastem zwiedzonym przez uczestników wycieczki było Drezno położone nad rzeką, która wpada do Morza

3. Z Drezna najkrótszą trasą geografowie pojechali do Pragi, przecinając pasmo górskie, wzdłuż którego przebiega granica dwóch państw. Podaj nazwę tego pasma.

.....

4. Kolejnym punktem wycieczki był najwyższy szczyt Czech –, na który weszli pieszymi szlakami turystycznymi.

5. Po zwiedzeniu Brna, Bratysławy, Żyliny i Popradu turyści pojechali w kierunku wschodnim. Następnym celem wycieczki była góra Krzemieniec, na której szczycie zbiegają się granice trzech państw:, i

6. Po raz kolejny przekroczyli granicę państw i skierowali się na północny wschód. Następnie odwiedzili niewielką miejscowość Rudki, w której został pochowany Aleksander Fredro, oraz Cmentarz Łyczakowski w mieście położonym na południowo-wschodnim krańcu Rostocza.

7. Następnie trasa prowadziła na południowy wschód wzdłuż Dniestru w kierunku miejsc związanych z historią Rzeczypospolitej w XVII wieku. Turyści zwiedzili dwa, położone w niewielkiej odległości od siebie, miasta i z zamkami, o które w latach 1621, 1672 i 1673 walczyły polskie i tureckie wojska.

8. Kolejnym punktem wycieczki było miasto, które na początku lat 80. XX wieku liczyło około 50 tys. mieszkańców. W 1986 roku po katastrofie w elektrowni atomowej w Czarnobylu wszyscy mieszkańcy zostali wysiedleni.

9. Po zwiedzeniu Mińska, Wilna i – stolicy Litwy w okresie międzywojennym – wycieczkę zakończono w Kaliningradzie położonym u ujścia rzeki Pregoly do Zalewu

Zadanie 2.

0–1 p.

Na krajobraz północnych obszarów Europy miała wpływ działalność lodowca plejstoceniowego.

Podkreśl nazwy form terenu, które są elementami rzeźby młodoglacjalnej.

rynny jeziorne gołoborza stożki piargowe less
jeziora eoliczne klif polje wzniesienia morenowe

Zadanie 3.

0–2 p.

Przyporządkuj krainy geograficzne do krajobrazu, który jest dla nich charakterystyczny. Wpisz do tabeli nazwy krain geograficznych wybrane spośród podanych.

Nizina Francuska, Pojezierze Meklemburskie, Nizina Śląska, Nizina Podlaska,
Pojezierze Żmudzkie, Wielka Nizina Węgierska

Krajobraz młodoglacjalny	Krajobraz staroglacjalny

Zadanie 4.

0–2 p.

Na podstawie opisów rozpoznaj formy krajobrazu młodoglacjalnego. Podaj ich nazwy.

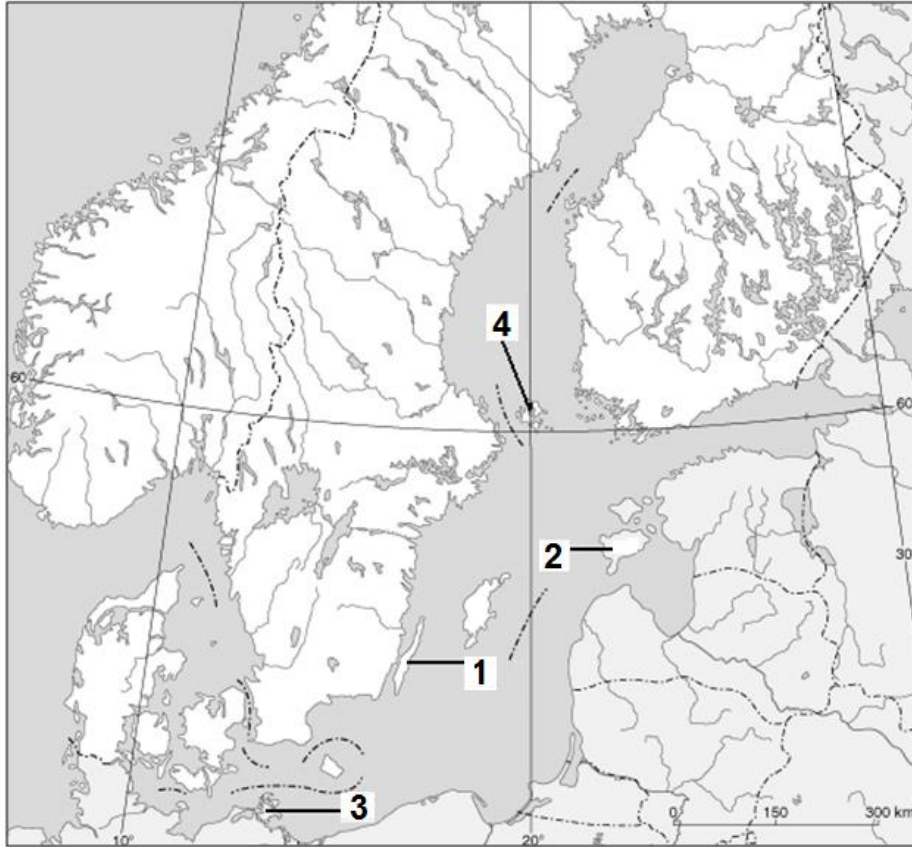
Forma	Opis
	Pagórki, wzgórza i wały wysokości od kilku do kilkudziesięciu metrów i średnicy do kilkuset metrów. Mają na ogół strome stoki i powstają w obrębie lodowca w przetainach. Zbudowane są głównie z piasków i żwirów fluwioglacjalnych.
	Wydłużone, wąskie i zwykle kręte wały lub ciągi wzgórz o stromych stokach i falistej linii grzbietowej. Zbudowane są głównie z piasków i żwirów fluwioglacjalnych.
	Równiny zbudowane z materiału piaszczysto-żwirowego niesionego przez wody wypływające i spływające z lodowca.

Zadanie 5.

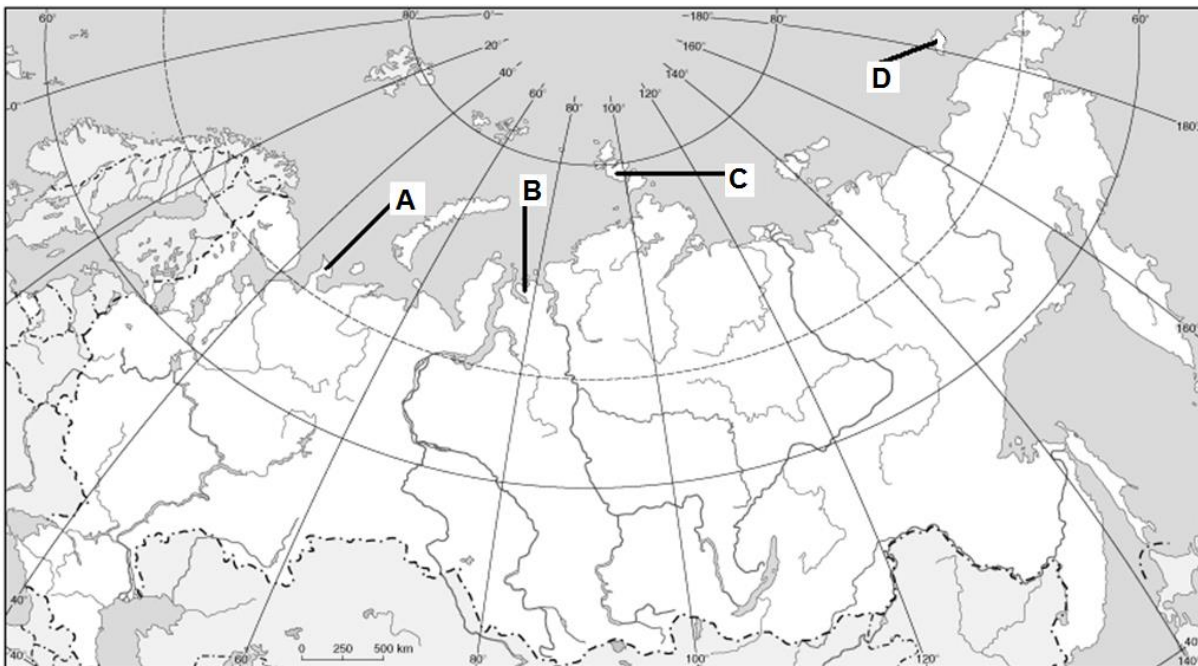
0–4 p.

Rozpoznaj zaznaczone literami oraz numerami przybrzeżne obiekty geograficzne. Wpisz we wskazane miejsca ich nazwy.

A

B

Mapa A	Mapa B
1	A
2	B
3	C
4	D

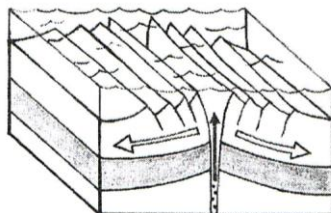
Zadanie 6.

0–2 p.

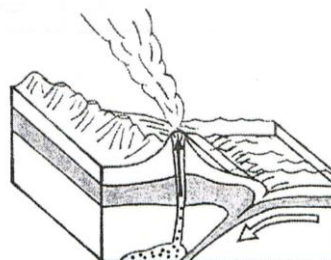
Kamczatka jest położona w obrębie Ognistego Pierścienia Pacyfiku.

A. Podaj nazwę procesu spowodowanego prądami konwekcyjnymi magmy, który występuje na pograniczu płyt litosfery w rejonie Kamczatki, i numer rysunku przedstawiającego zachodzący tam proces.

Rysunek 1

Rysunek 2

Proces, rysunek nr

B. Podaj nazwę zjawiska, które jest następstwem tego procesu na obszarze Kamczatki.

.....

Zadanie 7.

0–4 p.

Polecenia odnoszą się do państw graniczących z Polską od północy i wschodu.

A. Podaj nazwę państwa i położonej na jego obszarze krainy geograficznej o najdłuższym 22 grudnia czasie trwania dnia. Co decyduje o takiej długości dnia?

Państwo, kraina

Uzasadnienie

.....

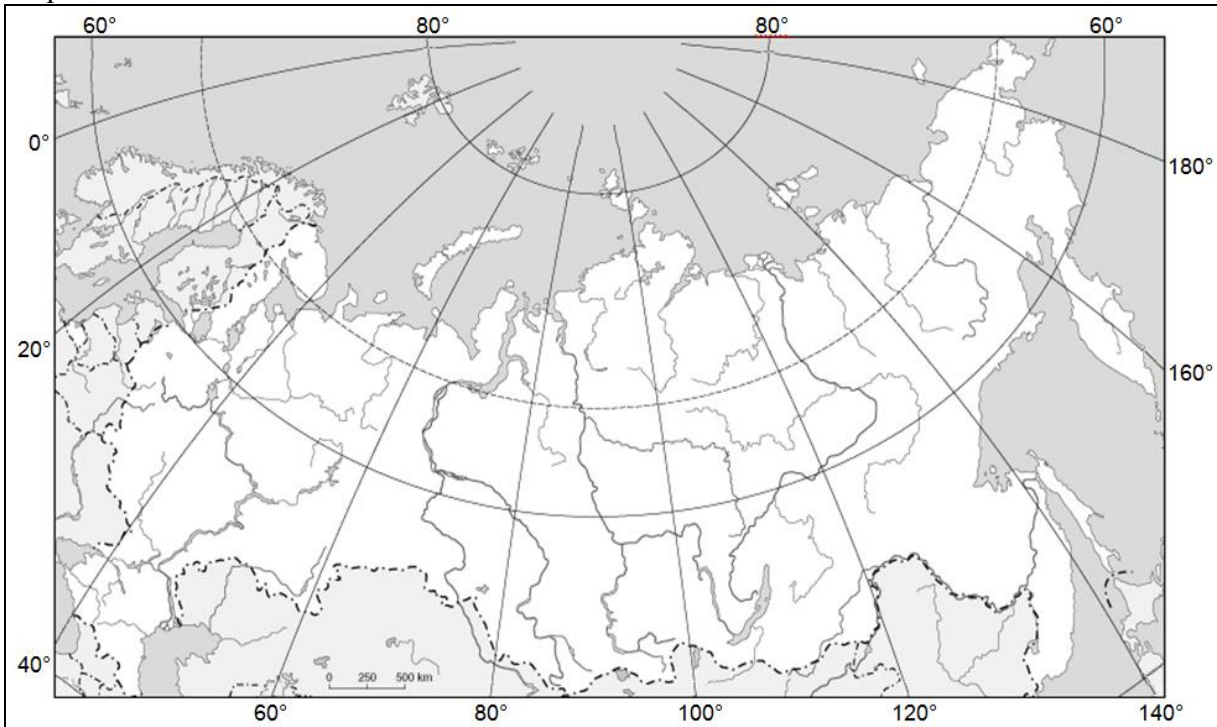
B. Podaj nazwę państwa i położonej na jego obszarze krainy geograficznej o najdłuższym 22 czerwca czasie trwania dnia. Co decyduje o takiej długości dnia?

Państwo, kraina

Uzasadnienie

.....

Mapa do zadań 8–9

Zadanie 8.

0–2 p.

Korzystając z mapy, oblicz rozciągłość równoleżnikową Rosji. Zapisz obliczenia. Wymień dwie konsekwencje przyrodnicze takiej rozciągłości.

Obliczenia:

Rozciągłość

Konsekwencje:

1.

2.

Zadanie 9.

0–2 p.

Oblicz, która godzina czasu słonecznego miejscowego jest na południku 80°E, gdy na Przylądku Dieżniewa jest godzina 6.30 czasu słonecznego miejscowego. Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Godzina

Zadanie 10.

0–3 p.

Obszar państw sąsiadujących z Polską należy do zlewisk różnych mórz.

Uzupełnij tabelę. Wpisz do tabeli nazwy mórz, następnie do każdego zlewiska przyporządkuj dwie rzeki, wybierając spośród podanych, oraz dopisz brakujące nazwy państw, na terenie których płyną te rzeki.

Boh, Dwina, Niemen, Peczora, Wag, Wełtawa, Wilia, Wezera

Zlewisko	Rzeki	Państwo/państwa
.....	1.	Niemcy
	2.
M. Czarne	1.	Ukraina
	2.
.....	1.	Litwa, Białoruś
	2.	Litwa, Białoruś

Zadanie 11.

0–4 p.

A. Wpisz w odpowiednie miejsca nazwy najwyższych szczytów państw, których nazwy podano w tabeli.

Auksztocka (Wysoka) Góra, Dzierżyńska Góra, Elbrus, Gerlach, Howerla, Moldoveanu

Państwo	Najwyższy szczyt
Białoruś	
Litwa	
Rosja	
Ukraina	

B. Wybierz spośród podanych i zapisz nazwy wzniesień, które są położone poza obszarem fałdowań kaledońskich, hercyńskich i alpejskich.

.....

C. Podaj nazwę pasma górskiego, w którym znajduje się

Howerla, Elbrus

Zadanie 12.

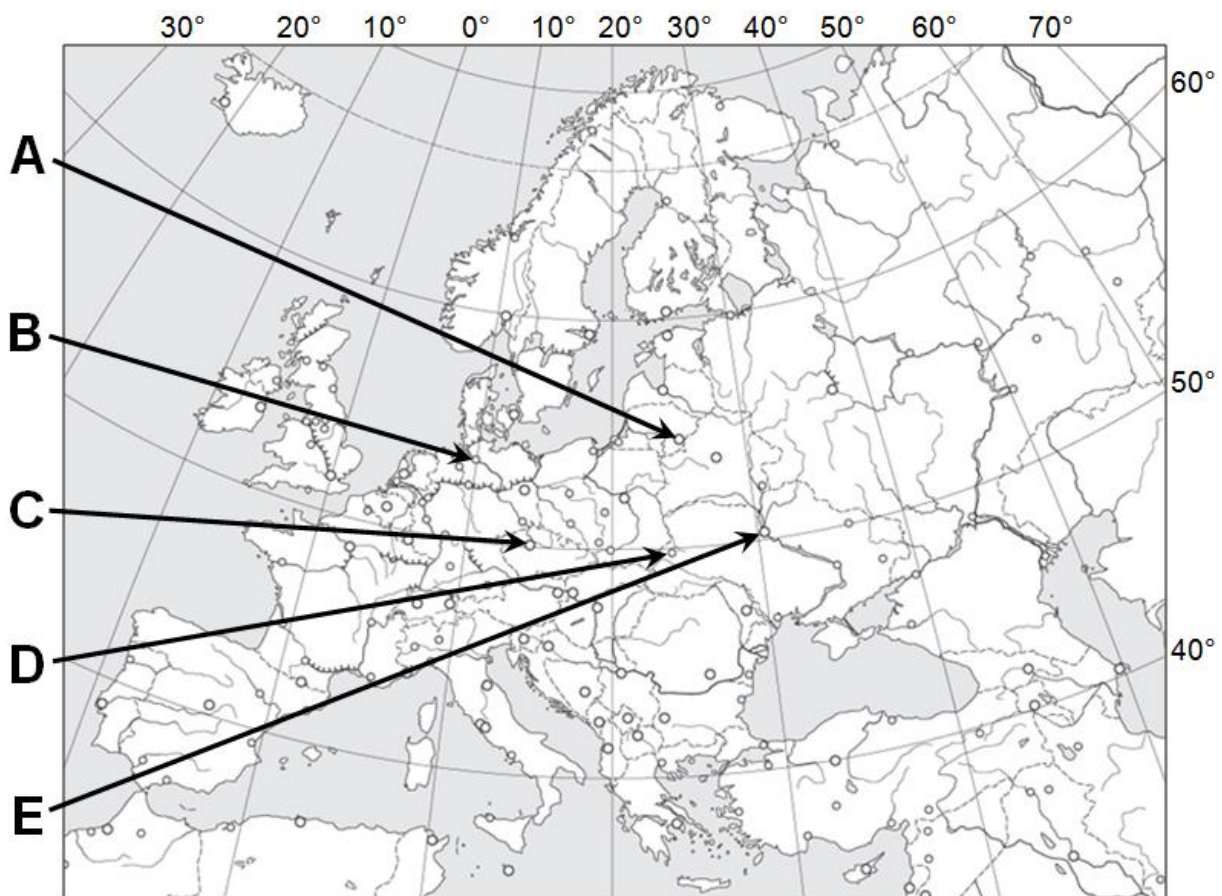
0–3 p.

Oblicz współrzędne geograficzne miasta, w którym 22 czerwca Słońce góruje po południowej stronie nieba na wysokości $59^{\circ}54'$, później niż w Wołgogradzie o 2 godziny i 20 minut. Podaj nazwę tego miasta oraz literę, którą oznaczono to miasto na mapie. Przyjmij, że długość geograficzna Wołgogradu wynosi 45°E . Zapisz obliczenia.

Obliczenia:

Szerokość geograficzna, długość geograficzna

Miasto (litera), nazwa

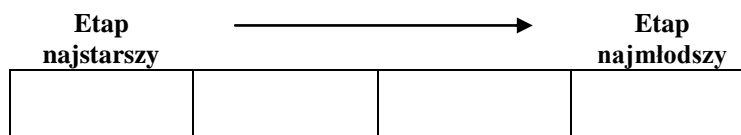

Zadanie 13.

0–2 p.

A. Uporządkuj chronologicznie etapy rozwoju Morza Bałtyckiego. Wpisz do schematu właściwe litery.

- A. morze yoldiowe
- B. bałtyckie jezioro lodowe
- C. jezioro ancylusowe
- D. morze litorynowe

B. Podaj nazwę etapu rozwoju Morza Bałtyckiego, którego zasięg przedstawiono na mapie

Faza

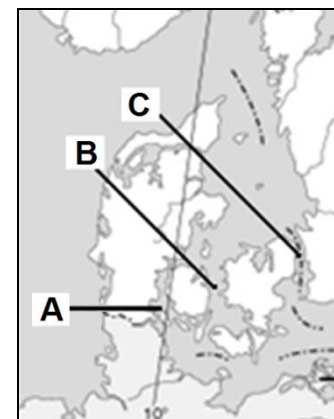
Zadanie 14.

0–2 p.

Bałtyk jest morzem śródlądowym, które łączy się z Oceanem Atlantyckim poprzez cieśniny.

Podaj nazwy cieśnin, które oznaczono literami na mapie.

- A
- B
- C

Zadanie 15.

0–1 p.

Morze Bałtyckie jest morzem słonawym.

Zaznacz dwa czynniki, które decydują o słabym zasoleniu Bałtyku.

- A. Utrudniona wymiana wody z Oceanem Atlantyckim.
- B. Znaczna rozciągłość południkowa.
- C. Położenie w strefie klimatu umiarkowanego.
- D. Dopływ wód słodkich.
- E. Falowanie Bałtyku.
- F. Wlewy wód cieśninami z Morza Północnego.

Zadanie 16.

0–2 p.

W tabeli podano charakterystyczne cechy gospodarki trzech krajów sąsiadujących z Polską.
Rozpoznaj państwo na podstawie opisu jego gospodarki.

Wybrane cechy gospodarki	Państwo
Państwo przemysłowo-rolnicze powstałe w 1993 roku. Niewielkie zasoby mineralne, głównie rud metali, ropy naftowej, węgla brunatnego i surowców skalnych. Rozwojowi gospodarki sprzyjały reformy z lat 2002–2004.	
Surowcowy charakter gospodarki tego państwa potwierdza dominacja tych towarów w strukturze eksportu. Ropa naftowa, gaz ziemny, metale oraz drewno stanowią większość wartości eksportu.	
Państwo, w którym jest rozwinięty m.in. przemysł elektromaszynowy, energetyczny, chemiczny, samochodowy oraz hutniczy i rafineryjny. Firmy inwestują w badania naukowe i rozwijają własne ośrodki badawcze. Pozwala to na wdrażanie nowoczesnych technologii i konkurowanie na rynkach światowych.	

Zadanie 17.

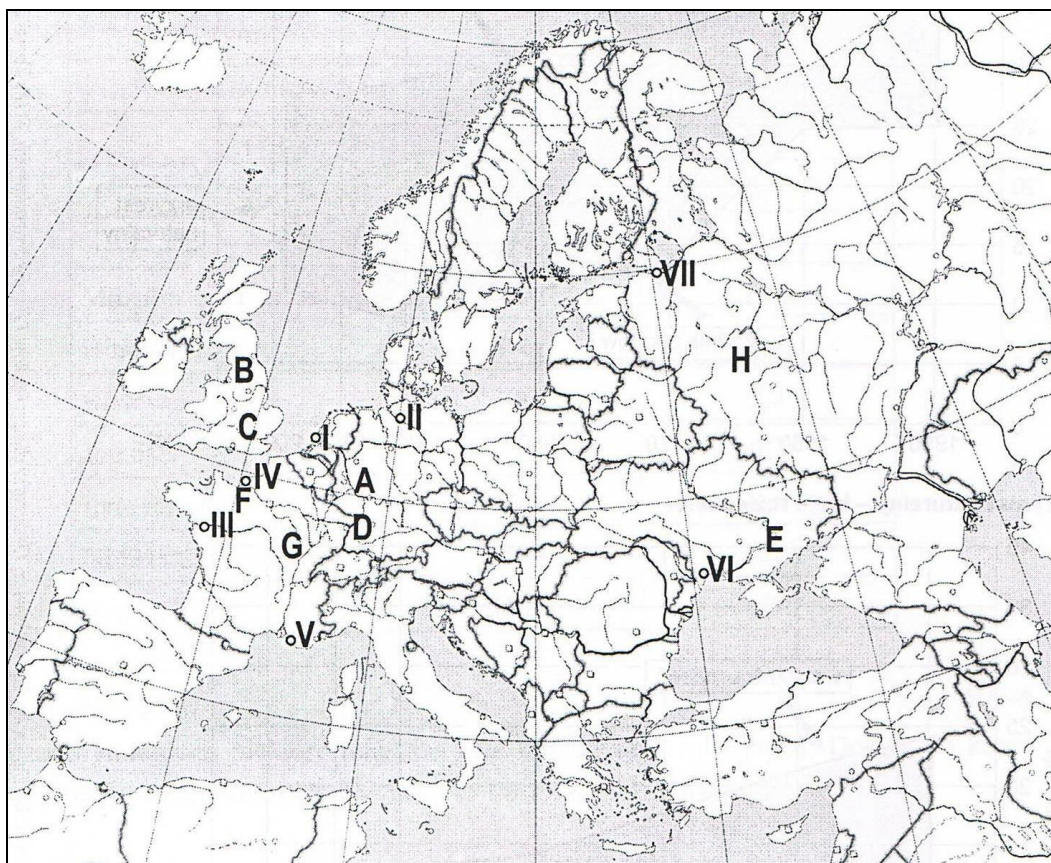
0–2 p.

Na podstawie opisu rozpoznaj i wpisz we właściwych miejscach tabeli wymienione okręgi przemysłowe.

Zagłębie Ruhry, Okręg Doniecko-Naddnieprzański, Okręg Moskiewski, Okręg Uralski

Opis okręgu przemysłowego	Nazwa okręgu
Górnictwo (węglu kamiennego i rtęci), hutnictwo, energetyka, przemysł chemiczny, elektromaszynowy, zbrojeniowy (czołgi).	
Pierwotnie górnictwo węgla kamiennego i brunatnego, hutnictwo cynku i ołowiu, karbochemia, włókiennictwo. Obecnie: przemysł elektromaszynowy, chemiczny, petrochemiczny, farmaceutyczny, spożywczy.	
Przemysł elektromaszynowy, energetyczny, ciepłowniczy, spożywczy, chemiczny, poligraficzny.	

Mapa do zadań 18–19

Zadanie 18.

0–2 p.

Na mapie literami zaznaczono wybrane okręgi przemysłowe.

Podaj litery, którymi oznaczono każdy z wymienionych okręgów przemysłowych.

Okręg Doniecko-Naddnieprzański, Okręg Moskiewski, Zagłębie Ruhry

Zadanie 19.

0–2 p.

Na mapie Europy zaznaczono porty morskie.

Przyporządkuj numery do nazw portów.

Marsylia, Nantes, Odessa, Sankt Petersburg

Zadanie 20.

0–1 p.

Wpisz we wskazanych miejscach literę A, jeśli miasta wchodzą w skład aglomeracji monocentrycznej, a literę K, jeśli miasta wchodzą w skład konurbacji.

A. Düsseldorf – Kolonia – Dortmund – Essen

B. Berlin – Poczdam – Oranienburg

C. Donieck – Makiejewka – Ługańsk – Gorłowka

Zadanie 21.

0–4 p.

Fotografie wykonano w pięciu miastach – trzech stolicach państw graniczących z Polską oraz w dwóch innych miastach położonych na obszarze sąsiadów naszego kraju.

Podaj nazwę miasta i państwa, w którym wykonano każdą z tych fotografii.

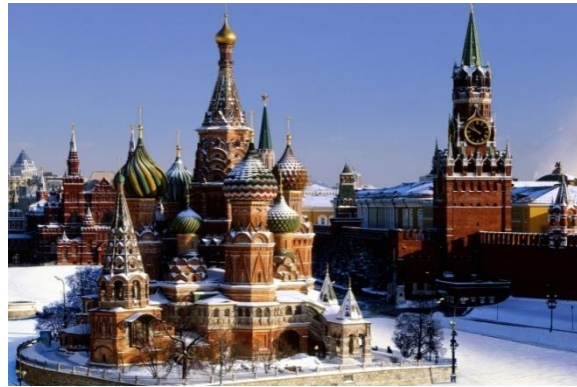
A

B

C

D

E

Fotografia	Miasto	Państwo
A		
B		
C		
D		
E		

Zadanie 22.

0–2 p.

Uzupełnij tabelę. Przyporządkuj każdemu okręgowi przemysłowemu charakterystyczne dla niego czynniki lokalizacji przemysłu. Wykorzystaj wszystkie określenia.

Czynniki lokalizacji: baza energetyczna, baza surowcowa, korzyści aglomeracji, rynek zbytu, siła robocza, zasoby wodne, infrastruktura techniczna

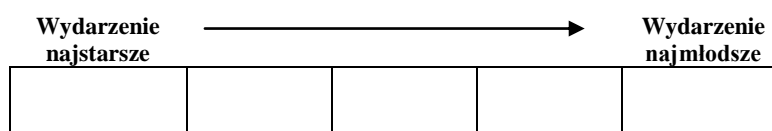
Nazwa okręgu	Czynniki lokalizacji
moskiewski	
uralski	

Zadanie 23.

0–1 p.

Uporządkuj chronologicznie wydarzenia związane z rozwojem okręgu przemysłowego na przykładzie Zagłębia Ruhry.

- A. Zastosowanie nowych materiałów, na przykład aluminium.
- B. Rozwój hut, elektrociepłowni oraz zakładów produkujących maszyny górnicze.
- C. Rozwój górnictwa oparty na lokalnych surowcach.
- D. Rozwój nowoczesnych gałęzi przemysłu (samochodowego, elektronicznego) oraz nauki i szkolnictwa wyższego, powstanie placówek kulturalnych i urządzeń rekreacyjnych.
- E. Odkrycie złóż węgla kamiennego.

Zadanie 24.

0–2 p.

A. Uzasadnij, dlaczego restrukturyzacja w Zagłębiu Ruhry była konieczna.

.....

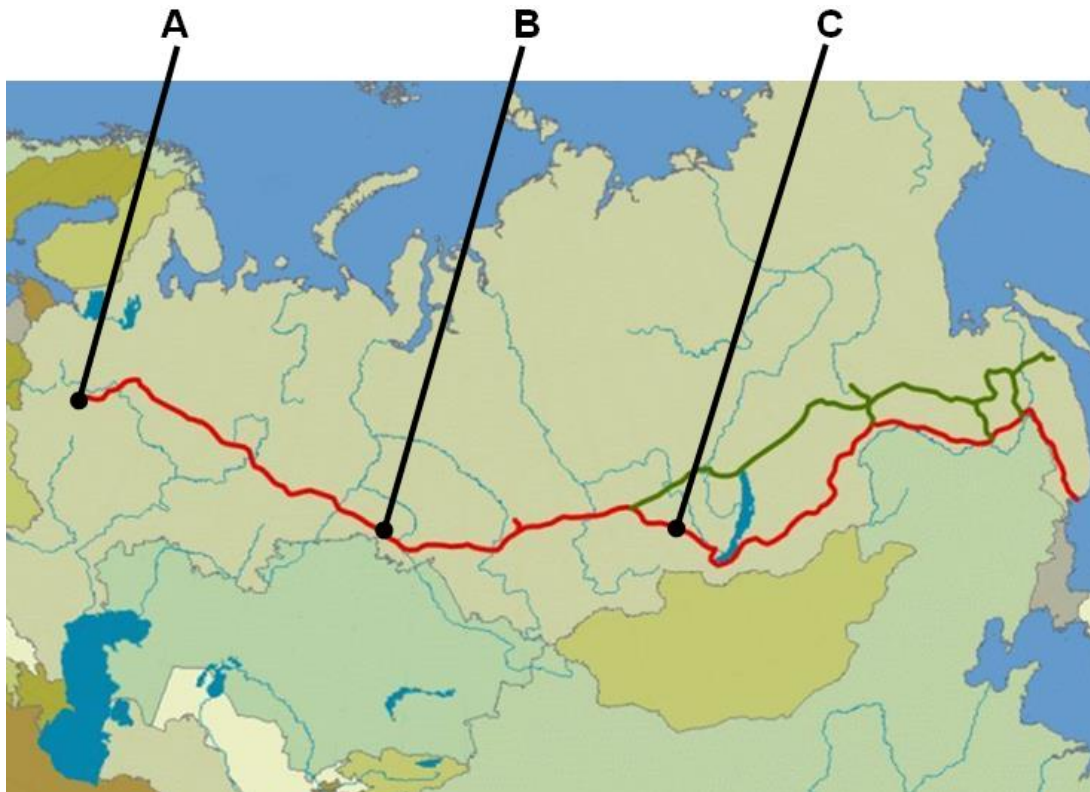
.....

B. Podaj przykład korzyści, którą kraj osiągnął dzięki restrukturyzacji.

.....

.....

Na rysunku czerwonym kolorem oznaczono przebieg Kolei Transsyberyjskiej, której główna linia z Moskwy do Władywostoku ma długość 9289 km i jest najdłuższą linią kolejową świata. Kolorem zielonym oznaczono przebieg Bajkalsko-Amurskiej Magistrali. Korzystając z rysunku, wykonaj zadania 25–27.

Zadanie 25.

0–1 p.

W części azjatyckiej Rosji podstawę komunikacji kolejowej stanowią dwie linie: Kolej Transsyberyjska i na północ od niej Bajkalsko-Amurska Magistrala.

Wyjaśnij, podając dwa argumenty, dlaczego w tej części Rosji występuje tak mała gęstość sieci dróg kołowych i kolejowych.

1.
2.

Zadanie 26.

0–1 p.

Zaznacz poprawny wykaz rzek, które kolejno mija pociąg jadący z zachodu na wschód trasą Kolei Transsyberyjskiej.

- A. Wołga, Ob, Amur, Jenisej
- B. Wołga, Lena, Ob, Irtysz
- C. Wołga, Angara, Lena, Jenisej
- D. Wołga, Irtysz, Ob, Jenisej

Zadanie 27.

0–2 p.

Na trasie Kolei Transsyberyjskiej literami A–C oznaczono wybrane punkty.

Wpisz obok każdego zdania literę P, jeśli zdanie jest prawdziwe, lub literę F, gdy jest fałszywe.

W miejscu oznaczonym literą A występuje klimat umiarkowany chłodny przejściowy.
W miejscu oznaczonym literą A suma opadów rocznych jest wyższa niż w miejscu oznaczonym literą B.
W miejscu oznaczonym literą B amplituda roczna temperatury jest wyższa niż w miejscach oznaczonych literami A i C.
Fragment trasy Kolei Transsyberyjskiej przebiega przez obszar o klimacie okołobiegunowym subpolarnym.
W miejscu oznaczonym literą C roślinnością potencjalną jest step.

Zadanie 28.

0–3 p.

Wyjaśnij, podając pięć argumentów, dlaczego Nizina Zachodniosyberyjska ma niekorzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa.

1.
.....
2.
.....
3.
.....
4.
.....
5.
.....

Zadanie 29.

0–1 p.

Rosja jest państwem wielonarodowościowym.

Wybierz i zapisz nazwę narodu zamieszkującego

– jedną z republik wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej w rejonie Kaukazu

– jedną z republik wchodzących w skład Federacji Rosyjskiej w rejonie Uralu.

Białorusini, Tatarzy, Ukraińcy, Czeczeni, Jakuci, Ormianie

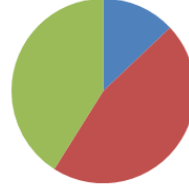
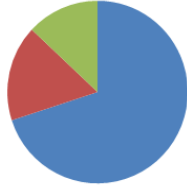
Rejon Kaukazu, rejon Uralu

Zadanie 30.

0–1 p.

Poniższe diagramy przedstawiają strukturę użytkowania gruntów w wybranych krajach.
Przyporządkuj państwo do odpowiedniego diagramu.

Państwa: Rosja, Słowacja, Ukraina

■ użytki rolne
■ lasy
■ pozostałe

A.

B.

C.

Zadanie 31.

0–1 p.

W tabeli podano w % udział importu według grup towarów.
Uzupełnij tabelę, wpisując litery, którymi oznaczono państwa.

Państwa: A. Niemcy, B. Rosja, C. Czechy

Państwo	Towary rolno-spożywcze	Surowce z wyjątkiem paliw	Paliwa mineralne	Produkty przetwórstwa przemysłowego	Maszyny, urządzenia, sprzęt transportowy	Miejsce w światowym imporcie
	5,2	3,3	10,1	39,2	42,2	32
	6,5	4,6	13,2	42,7	33,0	4
	12,3	2,9	1,7	38,2	44,9	16

Na podstawie: *Świat w liczbach*, WSiP, 2013, www.cia.gov

Zadanie 32.

0–1 p.

Spośród podanych państw wskaż to, w którym PKB na 1 mieszkańca jest

– najwyższy

– najniższy

Białoruś, Litwa, Rosja, Ukraina

Zadanie 33.

0–2 p.

Zaznacz wspólne cechy

a) Czech i Słowacji

- A. Liczebna dominacja ludności wyznającej protestantyzm.
- B. Posiadanie zasobnych złóż węgla kamiennego i gazu ziemnego.
- C. Położenie w zasięgu klimatu umiarkowanego ciepłego.
- D. Występowanie rolnictwa ekstensywnego.
- E. Obowiązywanie euro jako waluty.
- F. Przynależność do NATO.

b) Białorusi i Litwy.

- A. Liczebna dominacja ludności wyznającej prawosławie.
- B. Dominacja energetyki jądrowej w strukturze produkcji energii elektrycznej.
- C. Położenie na obszarze platformy wschodnioeuropejskiej.
- D. Ogłoszenie niepodległości podczas procesu rozpadu ZSRR.
- E. Obowiązywanie rubla jako waluty.
- F. Przynależność do Wspólnoty Niepodległych Państw.

Zadanie 34.

0–1 p.

Wyjaśnij, na czym polega zjawisko depopulacji, charakterystyczne dla wschodnich sąsiadów Polski.

.....

.....

.....

Zadanie 35.

0–3 p.

Uzupełnij tabelę na podstawie podanych opisów euroregionów.

- A. Największy euroregion o powierzchni ok. 140 000 km². W jego skład wchodzi również terytoria krajów niegraniczących z Polską.
- B. Euroregion ten powstał na styku państw objętych katastrofą ekologiczną, tak zwanego „Czarnego Trójkąta”.
- C. Głównym celem tego nadmorskiego euroregionu jest współpraca w dziedzinie ochrony środowiska naturalnego. W jego skład wchodzi również terytoria krajów niegraniczących z Polską.

Opis	Nazwa euroregionu	Państwa, których fragmenty terytorium należą do euroregionu
A		
B		
C		

Zadanie 36.

0–1 p.

Fotografie wykonano w jednym z parków narodowych w Słowacji, który jest celem podróży wielu turystów z Polski.

Punkt widokowy

Wodospad

Przełom Hornadu

Zaznacz poprawne dokończenie zdania.

Na fotografiach przedstawiono

- A. formy terenu na obszarze Słowackiego Krasu.
- B. ostańce w Adrspaskim Skalnym Mieście.
- C. rzeźbę erozyjną w Słowackim Raju.
- D. krajobraz piętra subalpejskiego Niżnych Tatr.
- E. krajobraz regła górnego Użańskiego Parku Narodowego.

BRUDNOPIS